

KROPPEDAL

Museum for Astronomi · Nyere tid · Arkæologi

Afdeling for Arkæologi

**Bygherrerapport om den arkæologiske
udgravning forud for byggemodning af Måløv nye Kirkegård, TAK 1173**

Bygherrerapport nr. 24, 2007

Af Maja Thovtrup

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Resumé	3
Udgravningens forhistorie	3
Undersøgelsens resultater	5
Hustomt med jordgravede tagbærende vægstolper og bevaret gulvlag	5
<i>Udskud</i>	6
<i>Ildsteder</i>	6
<i>Ovn</i>	6
<i>Ruminddeling</i>	7
<i>Brolægning</i>	8
<i>Økonomibygning</i>	8
Grøfter	9
<i>Grøft x 10</i>	9
<i>Grøft x 21</i>	10
<i>Grøft x 214</i>	10
<i>Grøft x 120</i>	10
<i>Grøft x 332</i>	10
<i>Grøft x 90</i>	10
<i>Grøft x 113</i>	10
Hegn	10
<i>Hegn 1</i>	10
<i>Hegn 2</i>	10
<i>Hegn 3</i>	11
Gruber	11
<i>Grube x 142</i>	11
<i>Grube x 241</i>	11
<i>Grube x 243</i>	11
<i>Grube x 252</i>	11
Anlæg	11
<i>Anlæg x 137 og x 138</i>	11
Fund af oldsager	11
<i>Keramik</i>	11
<i>Bronze</i>	11
<i>Bly</i>	11
<i>Jern</i>	11
<i>Mønter</i>	11
<i>Tegl</i>	11
<i>Lerklining</i>	12
<i>Bearbejdet ben</i>	12
<i>Dyreknogler</i>	12
<i>Andet</i>	12
Sammenfatning og konklusion	12
Udgravningens data	13
Udgravningsmetode	13
Tidstavle	14

Indledning

Nærværende rapport dækker den arkæologiske udgravning, der blev foretaget fra den 4. maj 2004 til den 16. juni 2004 forud for anlæggelse af Måløv nye Kirkegård i området vest for den gamle del af Måløv by. Området ejes af Måløv Menighedsråd, som derfor finansierede en del af udgravningen, jf. museumsloven § 27, stk. 4. Andre bidragydere til udgravningen var Kulturarvsstyrelsen samt Kroppedal Museum.

Budgettet for udgravningen blev godkendt af Kulturarvsstyrelsen den 25. marts 2004. Yderligere tilskud til finansiering af udgravningen godkendes 25. maj og 15. juni 2004 af Kulturarvsstyrelsen.

Kroppedal - Museum for Astronomi • Nyere tid • Arkæologi, varetog som det arkæologisk ansvarlige museum i det tidligere Københavns Amt undersøgelsen. Originaldokumentation samt oldsager opbevares på museet.

Resume

Efter prøvegravningen af 7000 m² blev et areal på 2950 m² udvalgt til egentlig undersøgelse.

Ved den egentlige udgravning fremkom resterne af et mindst 20 meter langt og 4,5 meter bredt hus typologisk dateret til omkring 1300-tallet (se tidstavle side 14). Inde i huset var gulvlag og ildsteder bevaret, og fund af mønter og keramik fra kulturlaget bekræfter den typologiske datering. Dog peger et mindre indslag af keramik af Østersøtype på, at bygningen blev etableret i slutningen af 1200-tallet (se tidstavle side 14). Stolper i væggene har sammen med enkelte midtsulestolper båret taget, og fund af sten og stenspor i væglinien viser, at væggene har hvilet på en række syldsten. Mod nord har huset haft et udskud.

Nær ved huset, under et to meter tykt muldlag, fremkom sporene fra en udtørret kilde, og et mørkt fyldskifte viste, hvor vandet fra kilden er sivet ned af bakken. I lokalhistoriske fortegnelser over Måløv omtales en helligkilde viet til Sct. Ib og måske er det denne kilde, museet har fundet. Desuden fremkom skelgrøfter, almindelige affaldsgruber og stolpehuller fra hegnspæl samt resterne af en U-formet grøft, hvis anvendelse er ukendt.

En mængde metalfund heriblandt 50 mønter, giver et indtryk af, at der kan være foregået aktiviteter af handelsmæssig karakter på pladsen.

De daterede mønter fra anlæg spredt over hele feltet, og den daterede keramik fra kulturlaget falder indenfor samme kronologiske periode, hvilket indikerer, at mønternes tilstedeværelse hænger sammen med bygningens brug.

Udgravningens forhistorie

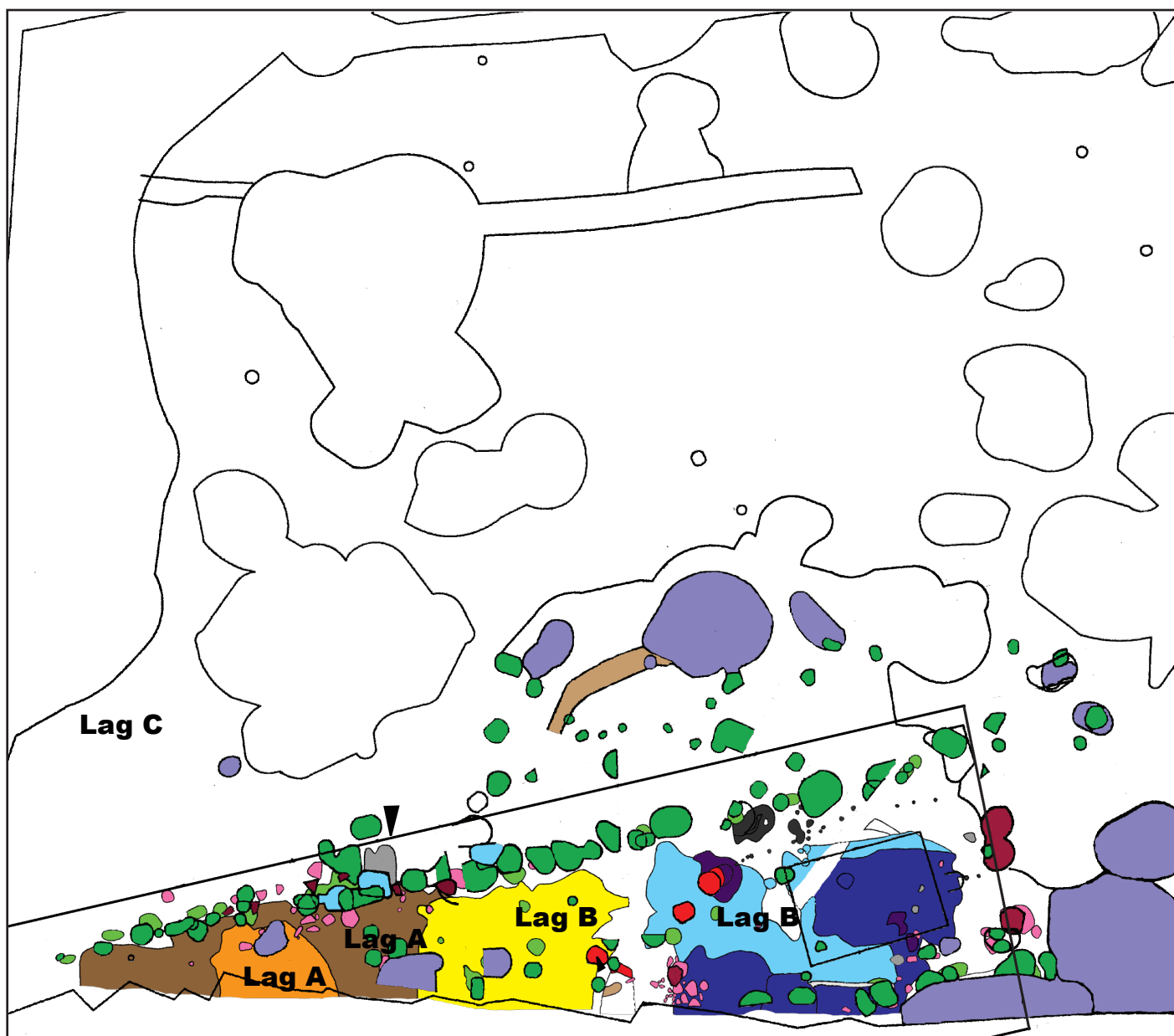
Forud for anlæggelse af Måløvs nye Kirkegård blev det besluttet at foretage en arkæologisk prøveundersøgelse. Beslutningen var blandt andet baseret på at der i 1995 var fundet omfattende bebyggelsesspor fra jernalder og vikingetid i området.

Kroppedal registrerede i forbindelse med prøveundersøgelsen 19. og 20. februar 2004 et genstandsrigt kulturlag, samt stolpehuller og fundførende nedgravninger hvilket sandsynliggjorde at der var tale om en hustomt fra 1300-tallet.

Prøveundersøgelsen blev påbegyndt den 19. februar og blev afsluttet den 20. februar 2004.

Figur 1: Kort over udgravningsområdet. Størrelsesforhold 1:25.000. Copyright © Kort og Matrikelstyrelsen

Figur 2 signaturforklaring

Rød:	Ildsteder
Lyserød:	Sten
Mørk magantarød:	Stenspor
Grøn:	Stolpehuller
Lys lilla:	Grube
Lys brun:	Yngre forstyrrelse
Lys grå:	Stolpehuller/stenspor
Mørk grå:	Sort, træholdig fyld (brændt træ)
Mørk blå:	Områder med spættet, rødbrunt let sandet. Indeholder mange trækulsnister og nister af brændt ler (brændt lerklining der er væltet ind over hustomten).
Mørk brun:	Gulvlag: Lag A. Spættet gult til rødbrunt kompakt let sandet ler. Nogen steder optræder vandrette striber af sort let sandet ler (smudslag). Indeholder mange trækulsnister og brændt ler.
Orange:	Gulvlag: Lag A, inkl. brændt lerklining der ligger oven på gulvlaget.
Lyseblå:	Gulvlag: Lag B. Sort kompakt, fedtet let sandet lag. Består af mange, få millimeter tyndelag (smudslag).
Gul:	Gulvlag: Lag B, inkl. brændt lerklining der ligger oven på gulvlaget.
Mørk lilla:	Varmepåvirket jord (ildsteder).

Undersøgelsens resultater

På det knap 3000 m² store afdækkede område blev der i det sydvestlige hjørne af udgravningsfeltet fundet et kulturlag, der dækkede et areal på ca. 150 m² (se figur 2). Kulturlaget var gulvlag i en hustomt og blev på baggrund af genstandsfund dateret til 1300-tallet (se tidstavle side 14). Den oprindelige muldoverflade under og nordøst for hustomten blev ligeledes dateret til 1300-tallet (se figur 2). Øst for det mindst 20 meter lange hus fandtes to sæt tagbærende stolper, der tolkes som sporerne efter en tilhørende lille økonomibygning. På resten af feltet fandtes skelgrøfter, tre grøfter af ukendt anvendelse, en U-formet grøft, fire hegn, foruden en mængde stolpehuller uden synlig struktur og knap 100 større og mindre gruber.

Hustomt med jordgravede tagbærende vægstolper og bevaret gulvlag

Bygningen kunne erkendes som en nedbrændt øst-vestligt orienteret tomt (se figur 3). Nordvæggen kunne iagttages i kulturlagets flade i form af fyldskifter, stenspor og syldsten (se figur 3). I den vestligste ende af huset var kulturlaget afgravet og bunden af stolpehullerne kunne udelukkende registreres i fladen. Væglinien, der kunne erkendes over et forløb på 20 meter efter afgravningen af kulturlaget, bestod af 30 huller efter jordgravede tagbærende stolper. Stolperne stod med op til cirka en meters mellemrum, men har flere steder stået helt tæt (se figur 3). Af og til sås to stolper i samme nedgravning. Seks sten tolkes som syldsten, der bar væggene i mellem de tagbærende stolper (se figur 3). En af syldstenene (AAF) menes at have været placeret i forbindelse med en reparation af huset, idet nedgravningen omkring den skærer gulvlagene inde i huset (se figur 3). At dømme efter stenens størrelse er det sandsynligt, at den kan have

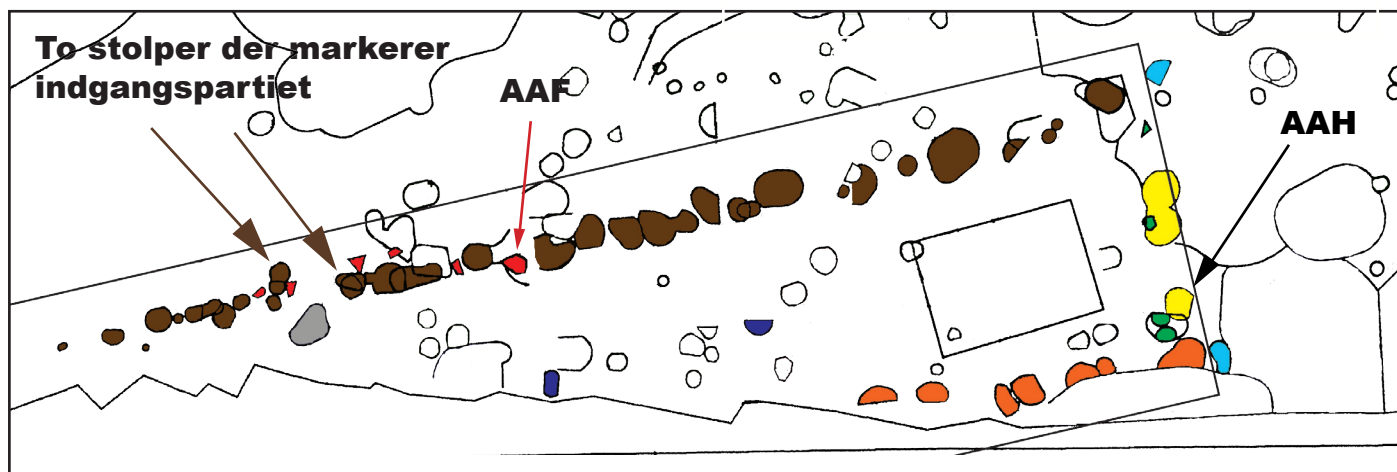

Figur 4: Profil i ovnen, set fra nord.

funderet en tagbærende stolpe og dermed have erstattet en jordgravet tagbærende stolpe. Fire stolpehuller menes at være spor efter tagbærende stolper i den østlige gavl (se figur 3). En sten (AAH) og to stenspor tolkes som sten, der bar gavlens vægkonstruktion (se figur 3). Begge østgavlens hjørner var forsynet med en ekstra stolpe der var trukket cirka en meter ud fra gavlstolperne (se figur 3). Sydvæggen kunne følges seks meter, hvorefter den fortsatte sit sydvestlige forløb

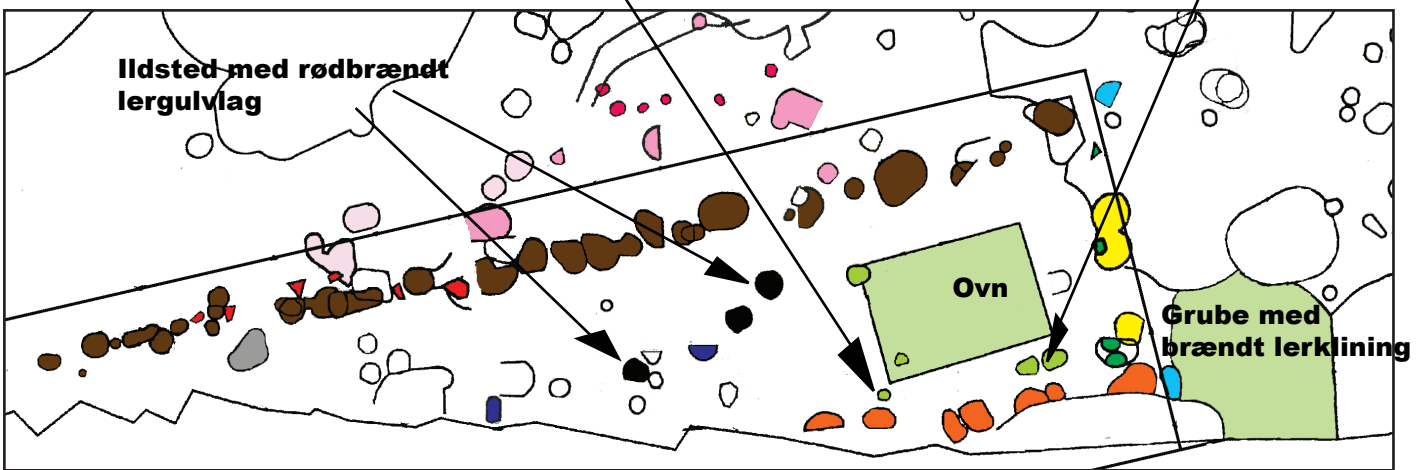

Figur 5: Profil snittet i hus, sydligste del set fra øst.

Figur 3: Nordvæggen stolpehuller er markeret med brunt, østvæggen stolpehuller er markeret med grønt, de ekstra stolper i østgavlen er markeret med lyblå, sydvæggen er markeret med orange, syldstenene er markeret med rødt, stenspor er optegnet med gult og husets midsul er markeret med lilla.

Konstruktion over anlægget, eventuelt et tørreloft.

Figur 6: Uds kud er markeret med lyserødt, de yderligere to stolpehuller der kan muligvis kan henvises til uds kuddet er markeret med lyserødt og de seks mindre og skråstillede stolpehuller er markeret med magentarød. Ildsteder er markeret med sort og gruben grundet i slitage er markeret med lysgrå.

udenfor udgravningsgrænsen. Der kunne erkendes syv tagbærende stolper i sydvæggen indenfor udgravningsområdet (se figur 3). Vægstolpernes tagbærende funktion blev bistået af en midtsul dokumenteret ved to stolpehuller (se figur 3). Vestgavlen blev ikke fundet, men må kunne erkendes syd for udgravningsgrænsen. Indvendigt i hustomten parallelt med vægstolperne, fremkom i den nordøstlige ende en række spor efter nedbrændte pæle med en diameter på cirka 10 centimeter. Disse kan være spor efter indvendige vægge eller faste træbænke. Huset havde en indgang beliggende vestligt i nordvæggen, hvor der var 1,3 meter mellem de tagbærende stolper (se figur 3). Indenfor i huset var der på dette sted en fordybning eller grube, der tolkes som et resultat af slitage (se figur 6).

Uds kud

I udgravningsområdet mod nord havde hustomten et cirka syv meter langt og 1,5 meter bredt uds kud markeret ved syv stolpehuller (se figur 6). Muligvis skal yderligere to stolpehuller henføres til uds kuddet

(se figur 6). Nord for uds kuddets nordvæg blev en række af seks mindre stolpehuller registreret (se figur 6), hvoraf flere var skråstillede. Disse indgik formentlig i konstruktionerne af uds kuddet. Gulvlaget kunne ikke følges ud i uds kuddet, så der er næppe tale om et rum, der kunne entres inde fra huset.

Ildsteder

Der fandtes tre ildsteder i huset (se figur 6 og 8). To af ildstederne kom til udtryk i form af rødbrændte lerlag i gulvlaget (se figur 6). Det tredje blev først erkendt under kulturlaget som en rød farvning af råjorden. Umiddelbart vest for det nordligst liggende ildsted fandtes en teglsten, der kan indikere, at ildstedet var opbygget i tegl.

Ovn

Ovnen havde et kvadratisk grundrids på to x to meter og var placeret symmetrisk i forhold til husets midterakse (se figur 6). I bunden af den cirka 60 centimeter dybe nedgravning, regnet

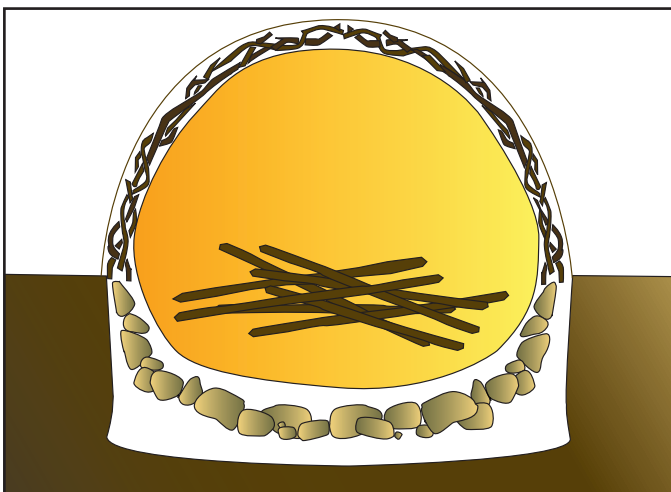

Fig. 7: Principtegning af røgovn. Efter illustrations oplæg af Claus Madsen.

Figur 8: Ovnen, set fra nord.

fra kulturlaget, hvorpå huset blev anlagt, lå en stenpakning bestående af næve- til hovedstore sten (se figur 9). Herover fulgte gentagne lagdelinger med rødbrændte lerlag, aske og trækulholdige lag og jordlag uden synlig varmepåvirkning. Det var vanskeligt at erkende, hvilket lag ovnen var nedgravet i, idet nedgravningen gav udtryk for at være overlejret af en del af lag C (se figur 2).

Lag C var et homogen lag, der lå oven på råjorden både udenfor og indenfor huset, og som derfor er den middelalderlige overfladejord (se figur 2). Ud fra denne observation skulle ovnen være stratigrafisk ældre end huset, men anlæggets symmetriske placering i forhold til husets midterakse, gør tolkningen usandsynlig. Anlægget er snarest anlagt i forbindelse med husbyggeriet, og er efterhånden blevet fyldt op af de gentagne anlagte ildsteder. På et tidspunkt fik anlægget tilført et lag overfladejord (lag C, se figur 2), og denne hændelse lod sig ikke umiddelbart udskille, idet fyldskiftets karakter stemte overens med laget, hvori nedgravningen blev foretaget.

Øverst i anlægget gjordes fund af lerklining med aftryk af vidjer og mere "rene" retlinede og vinkelrette aftryk. Formentligt er det aftryk af brædder, der tolkes som rester af en ovnkappe. Få meter sydøst for ovnen, umiddelbart udenfor huset i en grube, gjordes yderligere fund af store mængder brændt lerklining med aftryk (se figur 2 og 6). I kanten af ovnen erkendtes flere stolpehuller og det er derfor sandsynligt, at der har været en konstruktion over anlægget, eventuelt et tørreloft (se figur 6).

Ovnen kan næppe være etableret af varmehensyn, idet den befinder sig længst mod øst i huset.

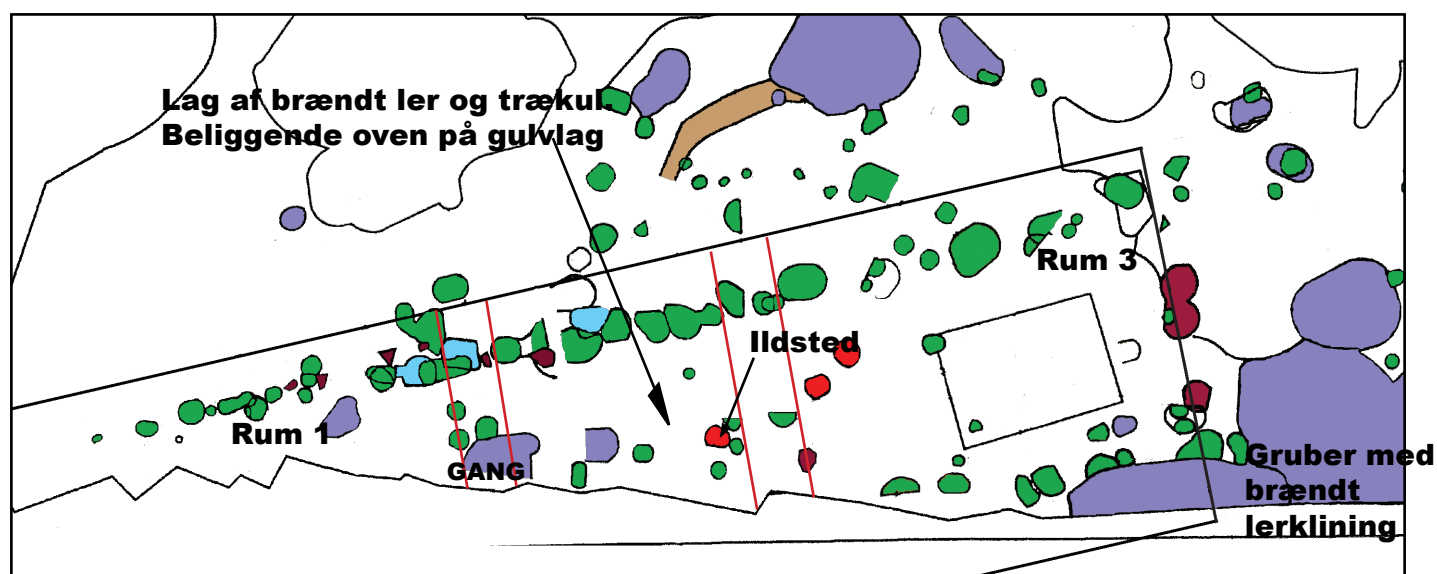

Figur 10: Ovn set fra nord-vest.

Ovnen blev afsøgt med detektor og magnet for eventuel tilstedeværelse af smedeskæl, med negativt resultat.

Ruminddeling

Huset var inddelt i mindst tre rum samt to gangforløb, idet der i fire tilfælde kunne påvises tegn på tværgående skillevægge (se figur 9). Vestligst i huset vidner to stolpehuller om et vægforløb vinkelret på nordvæggen (se figur 9). Knap 1,5 meter øst herfor skifter gulvlaget karakter fra lag A i vest til lag B i øst. På dette sted er tre fyldskifter tillige dokumenteret (se figur 2). Disse er stenspor eller ganske let nedgravede stolper og indikerer endnu en skillevæg (se figur 9). Den tredje skillevæg kom til dels til udtryk ved to stolpehuller og til dels ved et skift i gulvlagets karakter, fra lag B til Lag C (se figur 2). I området

Figur 9: Tværvæggene er markeret med rødt, ildsteder er markeret med rødt, stenspor er markeret med mørk magantarød, stolpehuller er markeret med grøn, gruber er markeret med lysilla og yngre forstyrrelser er markeret med lysbrun.

Figur 11: Brolægning set fra øst.

Figur 13: Ovn set fra vest. Laget er fjernet.

vest for vægforløbet kunne et lag af brændt ler og trækul erkendes ovenpå gulvlaget, hvilket meget vel kunne stamme fra den nedbrændte skillevæg. Hustomtens centralt placeret ildsted var anlagt lige op ad skillevæggen (se figur 9). Helt østligt blev der erkendt endnu en skillevæg.

Der blev udtaget jordprøver fra Lag A og Lag B. En gennemgang af disse viser et stort indhold af rødder og rhizomer og et stort indhold af ukullede frø fra hyld. Lag A indeholdt desuden korn og Lag B strå og ved.

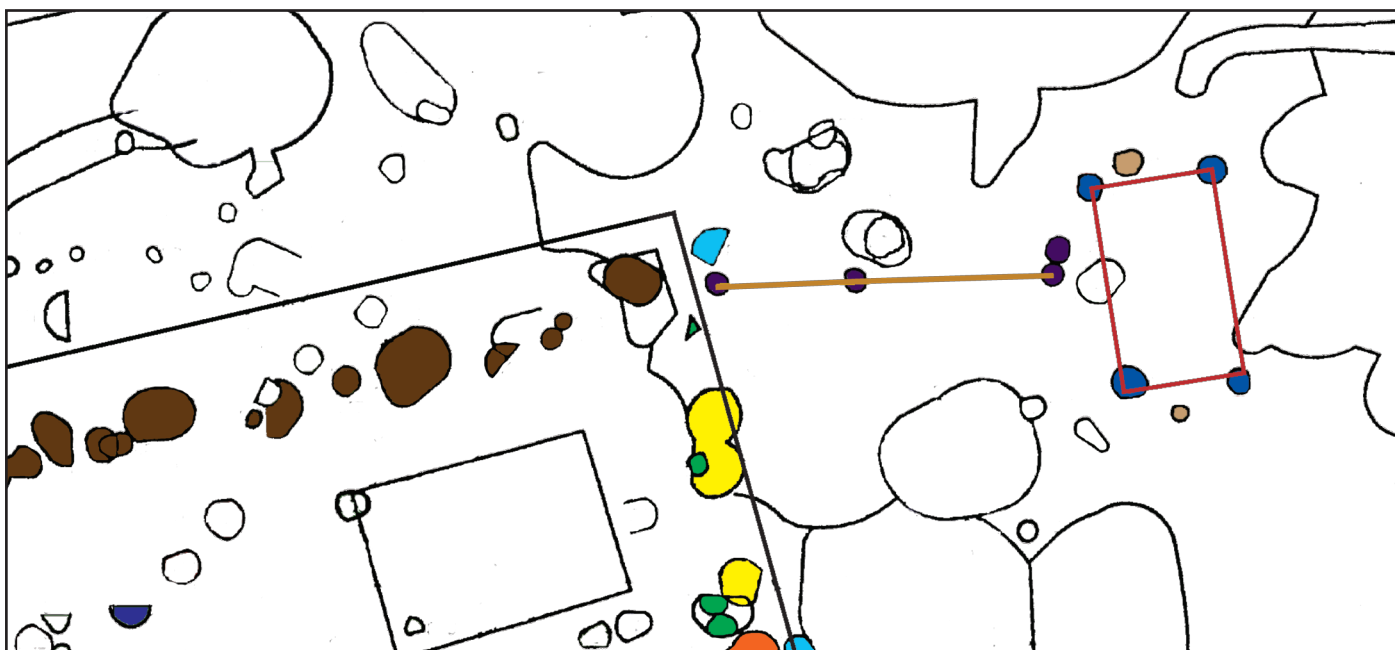
Brolægninger

Indvendigt langs sydvæggen, seks meter fra husets østgavl blev en brolægning erkendt. Længst mod øst bestod brolægningen af hovedstore sten og

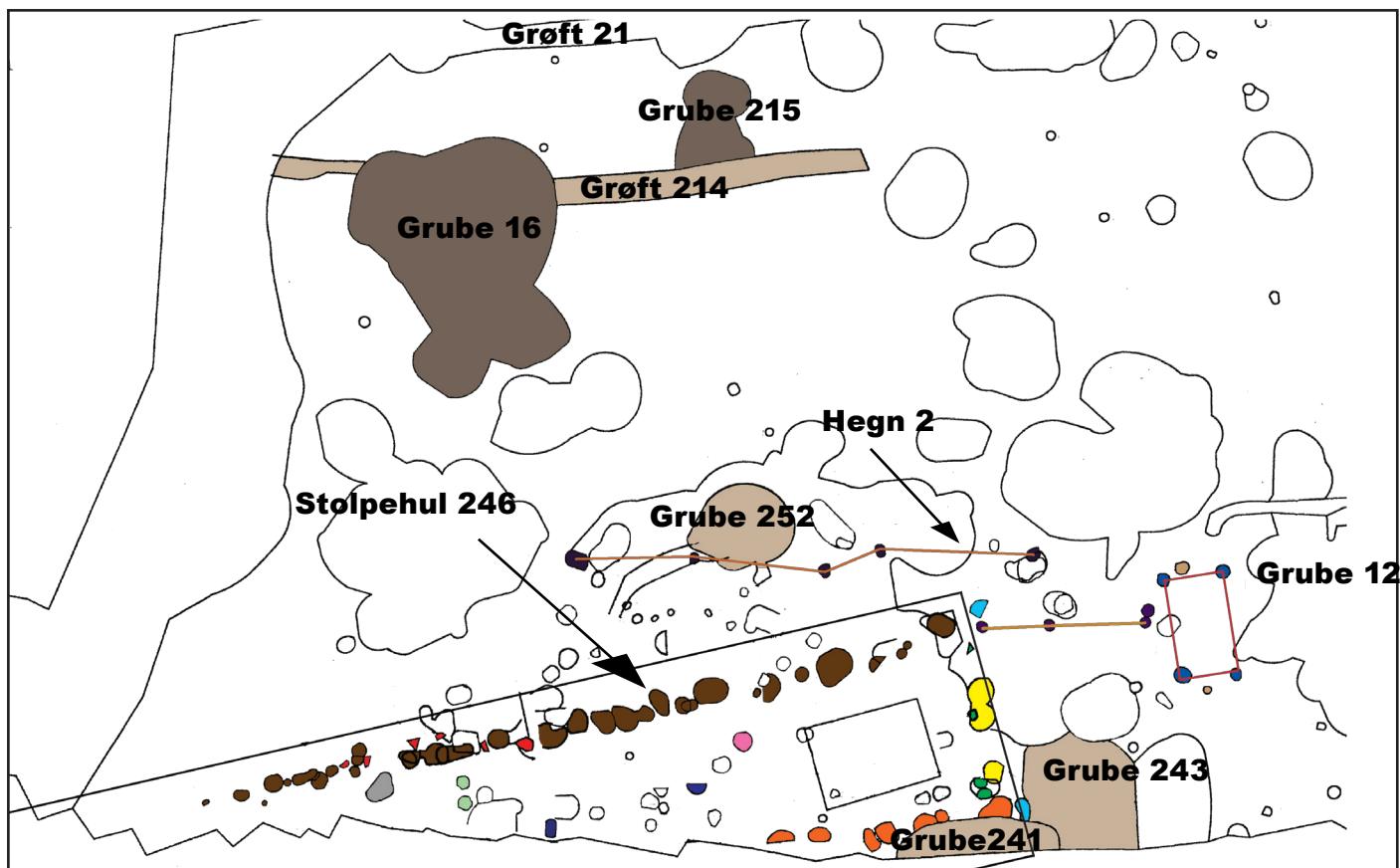
vestligst af tætliggende nævestore sten (se figur 11). Cirka 14 meter fra husets østgavl fremkom en mere spredt brolægning under Lag A bestående af hovedstore sten, hvoraf kun en enkelt sten var synlig i det tegnede niveau af Lag A (se figur 2).

Økonomibygning

Øst for huset blev der erkendt en koncentration af stolpehuller (se figur 12). Fire stolpehuller udgjorde to sæt tagbærende stolper med en sætbredde på henholdsvis 1,5 og 1,3 meter. Stolpehullerne er formentlig placeret i vægforløbet på en mindre bygning. Yderligere to stolpehuller, henholdsvis placeret i den østlige og i den vestlige gavl, kan sandsynligvis sættes i forbindelse med hustomten.

Figur 12: Omridset af økonomibygningen er markeret med rødt, de tagbærende stolper er markeret med blå, yderligere mulige stolpe konstruktioner er markeret med lysbrun, hegnsførløbet er markeret med brun-orange og hegnsstolpehullerne er markeret med lilla. Stolpehuller fra selve hustomten er markeret med brun.

Figur 14: Nordvæggens stolpehuller er markeret med brun, østvæggens stolpehuller er markeret med grønt, de ekstra stolper i østgavlen er markeret med lysblå, sydvæggen er markeret med orange, syldstenene er markeret med rødt, stenspor er optegnet med gult, husets midtsulser er markeret med lilla og gruben skabt på baggrund af slitage er markeret med lysgrå.

Bygningen har da været omkring tre meter lang og 2,5 meter bred. To stolper placeret i den vestlige gavl på bygningen har muligvis indgået i bygningens konstruktion. En af disse stolper kan samtidig have indgået i et lille hegnsforløb, der bestod af yderlige to stolper. Den vestlige beliggende stolpe var placeret tæt ved det nordvestlige hjørne af hustomten (se figur 12). Økonomibygningen og hegnsforløbet var formentlig samtidige med

hustomten og kulturlaget, eftersom hegnet respekterede dette og havde samme orientering.

Grøfter

Grøft x 10

Den U-formede grøft var cirka 12 centimeter dyb og 70 cm bred og beliggende nordligt i udgravningsfeltet (se figur 15). Der var 4,5 meter imellem anlæggets nordlige og sydlige grøft. Anlægget var strategisk yngre end de nærliggende gruber og hegn 1. Anlæggets vestlige udbredelse blev forsøgt afgrænset, men det mørke fyldskifte, der tolkes som et resultat af kildevandets siven nedad bakken, umuliggjorde erkendelse af det videre forløb. Anlæggets funktion er uklar.

Grøft x 21

Grøft x 21 havde en øst-vestlig orientering (se figur 14). Grøften var på det snittede sted 21 centimeter dyb og 60 centimeter bred.

Figur 15: Ringgrøft x 10 set fra øst.

Grøft x 214

Grøft x 214 var ligeledes øst-vestligt orienteret og løb parallelt med grøft x 21 (se figur 14). Grøft x 214 var på det snittede sted cirka 20 centimeter dyb og havde under hele forløbet en bredde på cirka 60 centimeter. Grøften skar gruben x 215, hvori der blev gjort et møntfund (Valdemar II år 1202 - 1241) og var strategisk yngre end denne. Grøften skar tillige en anden grube, men stratigrafien mellem de to anlæg blev ikke afklaret. Grøft x 214 fortsatte på den anden side af gruben, hvorefter grøftens forløb ikke længere kunne erkendes, på grund af det mørke fyldskifte, der skal relateres til kildefremspringet. Der var cirka fire meter imellem de to parallelle grøfter x 21 og x 214, hvorfor de oprindeligt kan have været en del af ét anlæg svarende til den uformede grøft x 10, hvis østlige buede forløb i så fald ikke kunne erkendes.

Grøft x 120

Grøft x 120 var beliggende øst i udgravningsfeltet, og var på de snittede steder 50 - 60 centimeter bred og 18 - 35 centimeter dyb og indeholdt nogen steder store mængder velbevarede knogler fra kvæg. Nogle naboer kunne fortælle, at slagteren i nyere tid havde boet i et af husene, der stødte op til udgravningen, og det derfor var muligt at en del af knoglerne er recente.

Grøften kunne erkendes længst mod øst i udgravningsfeltet og blev registreret i et forløb på 33 meter i vestlig retning, hvor den foretog et næsten vinkelret knæk i sydlig retning. Grøften fortsatte ind i den sydlige feltgrænse. Dens forløb kunne erkendes i alt cirka 40 meter og skar ni anlæg undervejs. Grøft x 120 var strategisk yngre end dem alle dokumenteret på baggrund af stratigrafi og et rigt indhold af mørkt fyld og velbevarede dyrekogler.

Grøft x 332

Grøft x 332 var 35 centimeter dyb og cirka 80 centimeter bred på det snittede sted. Den kunne følges seks meter og var øst-vestligt orienteret. Den vestligste spids lavede et sving mod syd svarende til vinklen på svinget i grøftforløbet x 120. Grøft x 332 lå i forlængelse af det øst-vestlige lige stræk af grøft x 120, men et eventuelt sammenkoblingspunkt blev ikke dokumenteret. Grøften skar den store grube x 12 og var stratigrafisk yngre end denne (se figur 14).

Grøft x 90

Grøft x 90 var cirka 50 centimeter bred og kunne følges cirka fem meter på det sted, hvor den lavede et sving mod syd, parallelt med grøfterne x 120 og x 332. Grøft x 90 blev udelukkende dokumenteret

i fladen og dateres på baggrund af fund til at være samtidig med grøft x 120 og grøft x 332.

De tre grøftforløb, x 90, x 120 og x 332, tolkes som skelgrøfter, der er forskudt to gange i forbindelse med en indskrænkning eller udvidelse af en toft. Der er en afstand på 15 meter mellem grøft x 90 længst mod vest og den midterste grøft x 332 og cirka ni meter mellem grøft x 332 og grøft x 120, beliggende længst mod øst.

Grøft x 113

Grøft 113 var på det snittede sted 94 centimeter bred og 20 centimeter dyb. Længere mod nord var grøften kun 40 centimeter bred. Grøften blev skåret af grøft 120 og var stratigrafisk ældre end denne.

Hegn

Hegn 1

Beliggende helt mod nord i udgravningsfeltet kunne 24 stolpehuller følges 22 meter i øst-vestlig retning. Det formodes at være et hegnsforløb. Der har været en afstand på en til 2,5 meter på hegnsstolperne, dog er det sandsynligt at stolperne i flere tilfælde er blevet udskiftet, og at hullerne dermed repræsenterede flere faser af hegnsforløbet.

Hegn 2

Umiddelbart nord for huset fandtes en række stolpehuller (se figur 14). Det formodede hegnsforløb respekterede huset og kunne være samtidigt med dette. Fylden i stolpehullerne bestod af kulturlag og råjord, hvilket bekræfter tolkningen af et hegnsforløb. Midlertidigt fortsætter hegnsforløbet den linie, der blev skabt af grøfterne x 90, x 120 og x 332, som

Figur 16: Gruben x 241 ses her på fotografiet snittet.

tolkes som værende yngre end huset. Hegnsforløbet opfattes derfor som en forgænger for det gravede skelgrøftsforløb, der kan erkendes mod øst, grøft x 90, x 120 og x 332.

Hegn 3

Nordligt placeret i udgravningsområdet blev der erkendt fem stolper og de var formentlig en del af et øst-vestligt orienteret hegnsforløb. Et stolpehul indikerer måske en vinkelret drejning af forløbet i nordlig retning. Udgravningsgrænsen på feltet befandt sig cirka en meter nord for dette stolpehul, så det eventuelle videre forløb i nordlig retning kunne ikke erkendes.

Gruber

Grube x 142

Gruben x 142 var 150 centimeter gange 20 centimeter og indeholdte skår af oldtidskarakter.

Grube x 241

Grube x 241 var anlagt umiddelbart sydøst for huset (se figur 14). Gruben skar nedgravningen til de tagbærende stolper beliggende mod sydvest og den østlig liggende grube x 242. Gruben indeholdte blandt andet en mængde op til hovedstore sten, formentlig syldsten fra huset, og tolkes som et resultat af oprydning på brandtomten. Oprydningen formodes at være foretaget efter at husets brugstid var ophørt. Syldsten der lå i vejen, blev indsamlet og gravet ned.

Grube x 243

Gruben x 243 var en yderst fuldrig grube beliggende umiddelbart sydøst for huset (se figur 14). Grubens placering, fundenes karakter og datering sandsynliggør, at opfyldningen var foregået samtidig med at huset var beboet. Der fandtes en mængde brændt lerklining, uglaseret og glaseret keramik, en benpren, et fragment af en dobbelt kam, genstande af bronze, bly, jern. Genstandene af jern er blandt andet en armbrystod, kniv samt fem mønter. Keramikken er Østersøkeramik, hvoraf nogle typer ophørte med at fungere som brugstyper i løbet af 1400-tallet.

Gruben x 252

Gruben lå i et kulturlag og opfattes som samtidig med huset (se figur 14). Her blev der fundet en jernkniv, en jernhops, en jernnagle, en jernsaks samt en ravperle og bronzefoliefragmenter.

Anlæg

Anlæg x 137 og x 138

Anlægget bestod af en koncentration af brændt ler, x 137 placeret i en nedgravning, x 138. Det brændte ler vurderedes til at være et tilført fyldskifte.

Genstande

Keramik

I et enkelt anlæg, gruben x 142, fandtes oldtidskeramik. Fordelt på anlæg fra hele feltet blev der fundet enkelte skår af Østersøkeramik samt talrige skår fra højmiddelalderlige uglaserede og glaserede kar og kander.

Bronze

Der fandtes to D-formede spænder, et lille cirkulært spænde, en bronzesnål, bronzeblik, et bronzebeslag, bronzefolie, et forsølvet rembeslag, forgyldt bronze, en bronzearmring, et stykke bronzeslagge samt et muligt seglstampe.

Bly

I gruben x 243 fandtes flere blystumper, sammenfoldede båndformede blystykker samt en tenvægt af bly.

Jern

I hele feltet blev der fundet seks jernknive, to armbrystodder, en hængelås, en fork, en saks, en ragekniv samt en mængde søm, nagler og genstande af mere ubestemmelig karakter.

Mønter

Spredt over hele udgravningsområdet fandtes 49 mønter. Der blev fundet 12 mønter fra huset. 16 mønter blev fundet i kulturlaget udenfor huset. 16 mønter blev fundet fra anlæg uden tilknytning til kulturlag, her blandt andet et styk Erik af Pommern 1405, et styk Kobbersterling fra 1422, et styk Valdemar II 1202-1241. Seks mønter var løsfund fra jordbunker. Ingen af mønterne er forsøgt dateret af en numismatiker.

Tegl

Ovenpå kulturlaget ved x 345 fandtes en munkesten. Endvidere blev der fundet enkelte løsfundne munkesten. I gruben x 12 blev der gjort et fund af en ovnkakkel, der dateres til 1600-tallet. I stolpehullet x 246 (se figur 14) blev der fundet et fragment af en glaseret gulvflise, der kan stamme fra huset.

Lerklining

På kulturlaget og i gruben x 243 (se figur 2, 6 og 14) fandtes en del let brændt lerklining, der formodes at stamme fra udskiftninger af kappen på ovnen.

Bearbejdet ben

Der blev fundet en pren, to nåle, en islægger, to fragmenter fra kam og en terning.

Dyreknogler

Dyreknogler fandtes i 23 grøfter og gruber.

Andet

Der blev fundet tenvægte og vævevægte, to hvæssesten, ravperler og glas. Glasset var muligvis fra pasglas dateret til 15-1600-tallet.

Sammenfatning og konklusion

Der var relativt mange metalfund på pladsen, sammenlignet med udgravninger af samtidige hustomter fra for eksempel Tårnby og Holbæk (Svart Kristiansen (red.) 2005; Dahlerup Koch 1997: 11ff). Grunden til dette kan til dels være en reel overrepræsentativitet på Måløv nye Kirkegård og til dels assistance fra en erfaren amatørarkæolog med detektor, Lars Nissen. Den høje forekomst af væsentlige detektorfund øgede hyppigheden hvormed anlæggene blev afsøgt med detektor. Dette ræsonnement kan dog ikke helt eliminere opfattelsen af, at der var tale om en usædvanlig høj fundintensitet i udgravningsområdet.

I lokalhistoriske fortegnelser (Pedersen 1973: 43, 89) over Måløv står anført, at der på en af bakkerne bag ved kirken, midt i byen ved hovedvejen, fremsprang en hellig kilde, der ligesom kirken var viet til Sct. Ib. Påvisningen af et kildefremspring vest for hustomten gør det muligt, at det er Sct. Ibs kilde, der er dokumenteret ved udgravningen. Tilstedeværelsen af mønter og talrige fuldførende nedgravninger er et resultat af intensiv menneskelig aktivitet på stedet, og det er nærliggende at kæde de to resultater samme, og tolke stedet som den fysiske ramme for at marked, der er afholdt i forbindelse med sammenkomst ved den hellige kilde.

I midlertidig falder de daterede mønter, fra anlæg spredt over hele feltet, og den daterede keramik fra kulturlaget falder indenfor samme kronologiske periode. Dette indikerer, at mønternes tilstedeværelse hænger sammen med bygningens brug. I modsat fald ville spredningen på mønternes alder formentlig have været større. Bygningen syd for udgravningen var i en periode indtil 1779 Måløvs Kro. Måske er det ved udgravningen påvist en forgænger herfor. var landsbyens kro, hvilket forstærker en formod.

Det dybe anlæg i husets østende, der tolkes som en nedgravet ovn, med flere ildsteder oven i hinanden og tykke askelag, vidner om flittig brug. Hustomtens placering i landsbyens udkant, tæt ved vejen, overfor kirken, muligvis ved fremspringet af en hellig kilde er forhold, kan tale for en tolkning der kæder alle tre observationer sammen; genstandsfund, bygning og kilde.

Området ved Måløv nye Kirke er ikke færdig udgravet, idet hustomten tydeligt fortsætter ud over udgravningsgrænsen mod syd. Kommende udgravninger i området vil formodentlig kunne kaste mere lys over den resterende del af bygningen. Yderligere må eventuelle øvrige bygninger på toften befinde sig syd for hustomten.

Fig. 17: Besøg af Per Poulsen fra Nationalmuseet, og studerende med detektorer

Udgravningens data

Ansvarsmuseum: Kroppedal – Museum for
Astronomi • Nyere tid • Arkæologi
Journal nr.: TAK 1173
Kulturarvsstyrelsen journal nr.: 2003-2122-0342
Stednr.: 020210-45
Sogn: Måløv
Herred: Smørum
Tidligere Amt: København

Ansvarlig leder: Cand.phil Tom Giersing
Daglig udgravningsleder: Cand. phil. Tom Giersing
Akademisk medarbejder: Studerende Mette Brosolat
Ohlsen og Niels Bugge
Amatørarkæologer Tværpilen.
Museumstekniker: Jan Poulsen stod for opmålingen
med GPS samt bearbejdning af de opmålte
planer
Maskinfører: Entreprenør og maskinfører Hans
Christensen, fra firmaet Hans Christensen, kørte
gravemaskinen
Metaldetektor: Amatørarkæolog Lars Nissen
Layout: Maja Thovtrup

Udgravningsmetode

Selve undersøgelsen foregik på følgende måde:
Pløjelaget blev fjernet ved hjælp af en gravemaskine
på bælte med en to meter bred skovl. De herved
fremkommende fyldskifter blev efterfølgende trukket
op med skovlens kant, efter at "uklare" fyldskifter
var blevet fladeskovlet. Herefter blev feltet opmålt i
fladen, og alle stolpehuller samt andre signifikante
anlæg blev snittet og beskrevet.

TIDSTAVLE

Periode	Underperiode	Kalenderår f./e. Kr.
Middelalder	Senmiddelalder	1536
	Højmiddelalder	1400
	Tidlig middelalder	1200
Jernalder	Vikingetid	1050
	Germansk jernalder	775
	Romersk jernalder	375
	Førromersk jernalder	Kr.fødsel
Bronzealder	Yngre bronzealder	500
	Ældre bronzealder	1100
Bondestenalder	Sen-neolitisk tid	1700
	Enkeltgravstid	2400
	Mellem-neolitisk tid	2800
	Tidlig-neolitisk tid	3200
Jæger- samlerstenalder	Ertebøllekultur	3900
	Kongemosekultur	5400
	Maglemosekultur	6800
	Ahrensburgkultur	9000
Ældste stenalder / Palæolitikum	Brommekultur	10000
	Federmesserkultur	11500
	Hamburgkultur	12000